

(vprašanje pa je, če je to drugo merilo sploh potrebno oz. če ne bi zadoščala le opozorila, v katerih primerih pišemo samostalnik, pridevnik, ... skupaj/narazen/z vezajem).

6 Abeceda pravopisa podaja tudi osnovna pravila o deljenju. Pri tem izhaja iz SP 1990, zato je čudno, da priporoča oz. dovoljuje deljenje tipa *o-trok, i-me-ti, a-be-ce-da, Ge-a* (prim. SP 1990, 72: »Po ene črke navadno ne puščamo na koncu vrstice in je nikoli ne prenašamo v naslednjo.«) ali *i-zgo-vo-ri-ti, nau-či-ti, neo-čiš-čen, i-zu-mi-ti, sa-mou-ni-če-nje* (SP 1990, 71: »Sestavljenke, zloženke in sklope navadno delimo na mejah sestavin.«); ne navaja pa dveh pomembnih pravil, in sicer o prepovedi deljenja črkovnih sklopov, ki zaznamujejo po en glas (*Goethe*), in o deljenju tipa *češko- -slovaški*.

7 V zadnjem poglavju so navedena najpogostejša popravna/korekturna znamenja (v SP 1990 je obsežnejši seznam v poglavju Nauk o pisnih znamenjih – tega pa v Abecedi pravopisa ni). Abeceda pravopisa Marte Kocjan-Barle je pravopisni priročnik, ki blesti predvsem s pestrimi, vsakdanjimi in številnimi primeri oz. vajami (treh težavnostnih stopenj); zbrana in pregledno urejena pravopisna pravila (ki bi jih bilo treba ponekod popraviti/dopolniti) pa so skupaj z rešitvami vaj lahko v pomoč marsikomu, željnemu pravilnega pisanja, a strokovno premalo radovednemu, da bi si hotel pomagati s Slovenskim pravopisom.

Martina Križaj-Ortar

Filozofska fakulteta v Ljubljani

MIKLOŠIČEV ZBORNİK

Miklošičev zbornik* je razveseljiv nasledek simpozija, ki je bil v dneh od 26. do 28. junija 1991 v Ljubljani ob sodelovanju Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, katere Oddelek za slovanske jezike in književnosti je dal prireditveni okvir simpozija, namreč Simpozija slovenskega jezika, književnosti in kulture, ki se organizira že več kot eno desetletje (lansko leto 13-ič), Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Univerze v Mariboru. Tem trem ustanovam se je tokrat pridružil tudi Inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo z Dunaja s svojo izpostavo v Ljubljani, in sicer tudi finančno. Simpozij se je odvijal ravno v času, ko se je Slovenija odločila, da svoj stari sen o absolutni neodvisnosti uresniči, če treba, tudi z orožjem, in tako zadosti volji, ki jo je prebivalstvo Slovenije izreklo v predbožičnem plebiscitu leto poprej in zatem (25. jun. 1991) tudi izklicalo s parlamentarno izjavo o neodvisnosti Republike Slovenije.

Mi organizatorji simpozija smo bili veseli, da je praznovanje stotega spominskega dneva Miklošičevega slovesa od tega sveta (1891) sovpadlo z izpolnitvijo misli o združeni Sloveniji iz l. 1848, ki jo je takrat na Dunaju sodoločal tudi Miklošič. Za Miklošičevo zborovanje konec junija 1991 se je od 140 povabljenih javilo 99 znanstvenikov iz Evrope in Amerike. V glavnem zaradi bližanja že omenjenih nesrečo obetajočih političnih razmer se je število udeležencev skrcnilo za eno tretjino, in približno toliko (61 po številu) sestavkov' nam je bilo pozneje tudi dostavljeno za objavo. Napisani so v 10 jezikih: 25 jih je v slovenščini (od tega 3 od avstrijskih udeležencev, nadaljnji 4 pa so dospeli iz Makedonije, Nizozemske, Anglije in iz srbske pokrajine Kosovo – kar meče zanimivo luč na obvladanje slovenščine v tujini); 9 sestavkov je v nemščini (od tega eden iz Madžarske, drugi iz Nizozemske, tretji od Romuna, živečega v Nemčiji); po 4 so v poljščini oz. ruščini (od tega en sestavek v ruščini od romunskega profesorja v Bukarešti); po 3 sestavki so v češčini oz. slovaščini; še 3 so napisani v angleščini (od tega 1 od Albanca iz Tirane, drugi od Američana, tretji od Slovenca); končno je 1 sestavek v francoščini in 1 v črnogorski varianti srbskega jezika.

**Miklošičev zbornik: Mednarodni simpozij v Ljubljani od 26. do 28. junija 1991*, uredili Jože Toporišič, Tine Logar, Franc Jakopin (Ljubljana, 1992; Obdobja 13), IV + 638 str.

V našem zborniku so torej zastopane naslednje države: Albanija (Tirana) 1, Avstrija (Dunaj, Gradec, Celovec) 5, Belorusija (Minsk) 1, Češka (Brno) 2, Črna gora ZRJ (Nikšić) 1, Estonija (Tartu) 1, Francija (Aix-en-Provence) 1, Hrvaška (Zagreb) 4, Kosovo iz ZRJ (Priština) 1, Zgornja Lužica v Nemčiji (Leipzig) 1, Nemčija (Heidelberg-Mannheim, Leipzig /2/, Münster, Tübingen, Marburg, Göttingen) 7, Nizozemska (Amsterdam) 2, Poljska (Poznanj, Krakov /3/, Gdansk) 5, Romunija (Bukarešta) 1, Rusija (Moskva) 1, Slovaška (Bratislava) 3, Velika Britanija (Nottingham) 1, Združene države Amerike (Washington) 1. — Na koncu Miklošičevega zbornika so predstavljene še posebne okoliščine, v katerih je simpozij potekal, k temu pa grede še 3 protesti (eden s strani avstrijske celovške univerzitetne skupnosti, eden od nemških udeležencev simpozija in eden od Paula Garda) proti jugoslovanskemu državnemu nasilnemu postopanju v Sloveniji tistih dni.

Po tvarini je teh 61 sestavkov razdeljenih na devet delov. V I. delu je govor o starocerkvenoslovanskem pri Miklošiču (v resnici samo o njegovem *Lexiconu palaeoslovenico-graeo-latinum* (František Václav z Dunaja v češčini, Eva Palasová iz Brna in Anica Nazor iz Zagreba).

II., največje število razprav obsegajoči del (skupaj 14), se začneja s protistavnim obravnavanjem Miklošičevega in Bernekerjevega etimološkega slovarja (Tadeusza Lewaszkiwicza iz Poznanja), se potem nadaljuje z obravnavo krščanskega izrazja pri Miklošiču (Jerzy Rusek iz Krakova, Viktor Vascenco iz Heidelberga – Mannheima), čemur potem sledi obravnava slovanskih poimenovanj za demone (Leszek Moszyński iz Gdanska), lužiskosrbskih imen za mesece (Heinz Schuster-Ševc iz Leipziga), nakar je govor o slovanskem imenstvu za kraje v Panoniji od Slovaške navzdol do Blatnega jezera (z neizgovorjeno slovaško tendenco). O Miklošiču kot utemeljitelju slovanskega imenoslovja govori Franc Jakopin, medtem ko Heinz Dietrich Pohl (Celovec) obravnava Miklošičevo delo o slovanskih imenih ljudi. Miklošičev prispevek k pravnemu izrazju raziskuje Janez Kranjc (pravna fakulteta UL). Ne ožje povezana z Miklošičevim slovaropisnim delom sta dva sestavka: prvi obravnava vzporednost med slovensko besedo *kosez* in angleško *cotset* (Janez Stanovnik, Ljubljana), drugi pa ima za predmet slovnične turške prevzete besede v makedonščini (Boris Markov iz Skopja).

V III. delu Zbornika se analizirajo Miklošičevi pogledi na besedotvorje (seveda le en del te problematike): posebno hrvaške pripone v Miklošičevem opusu (Stjepan Babić iz Zagreba), Miklošičeva teorija besedotvorja in sedanja slovenistična (Ada Vidovič-Muha iz Ljubljane); tudi sem spada Marka Snoja razmišljanje o dveh zloženkah za imena ptičev.

IV., slovnični, del Zbornika, prinaša najprej Paula Garda (Aix-en-Provence) razmišljanja, polna priznanja, o Miklošičevih slovničnih, v glavnem skladenjskih, kategorijah, čemur sledijo Jochna Raeckea (Tübingen) misli o morfematskih merilih za delitve slovanskih glagolov na vrste in razrede pri Miklošiču, medtem ko Varja Cvetko Orešnik (Ljubljana) obravnava nekatere razlage samostalniškega in pridevniškega oblikoslovja. Nato sta na vrsti sestavka o Miklošičevem (modernem!) pojmovanju brezosebkovih stavkov (Zuzanna Topolińska, Skopje; Slavo Ondrejovič, Bratislava). O obravnavi zanikanja pri Miklošiču govori Mirek Čejka (Bratislava), o neki samostalniški posebnosti svojilnih zaimkov pa Janez Orešnik, medtem ko o Miklošičevi skladnji (na podlagi roditelja pri Miklošiču in v sopostavi s slovenskim jezikovnim sodobnim gradivom) razpravlja Jože Toporišič. Ta razdelek se zaključuje s poskusom Lewa R. Micklesena (Washington), da bi spravil v soglasje najzgodnejše stanje slovanskega naglasa z gradivom, ki ga je še mogoče najti v slovenščini.

V V. razdelku je govor o Miklošičevem jezikoslovju s tipološkega stališča (7 sestavkov). Ti Miklošiča najprej postavljajo v krog jezikoslovcev njegovega časa (Jadranka Gvozdanović, Amsterdam) oz. v okvir tedanjega dunajskega znanstvenega sveta (Stanislav Hafner, Gradec), medtem ko Ljubov' Viktorovna Kurkina (Moskva) Miklošiča kaže v okviru etimološke vede (tako tudi Metka Furlan iz Ljubljane). Kot posameznika Miklošiča kot znanstvenika kažeta pisanji Ernsta Eichlerja (Leipzig), iz sicer v primeri z Leskienom, in Stjepana Damjanovića (Zagreb) v primeri z Vatroslavom Jagićem. S temi vprašanji je povezano razpravljanje Alenke Šivic-Dularjeve o pojmu panonskoslovenskega pri Miklošiču.

V VI. delu je prikazan Miklošičev prispevek k raziskovanju različnih jezikov. Helmut W. Schaller (Marburg) v tem smislu obravnava bolgarščino, Peter Herrity (Nottingham) srbohrvaščino, Gheorghe Mihailă (Bukarešta) romunščino, Adam E. Suprun (Minsk) beloruščino, Witold Mańczak (Krakov) balto-slovanščino (dvomi, da je obstajala), Androš Zoltan (Budimpešta) madžarščino, Shaban Demiraj (Priština) in Rezhep Ismajli (Tirana) albanščino – kot posebnost pa Aleksandr D. Duličenko (Tartu) primerja Miklošiča in Matijo Majarja Ziljskega pod naslovom *Od praslovanskega k skupnoslovanskemu*, pri čemer prvo živi naprej v različnih slovanskih jezikih, drugo pa je le iz misli in želje slovenskega navdušenca za slovanstvo porojen konstrukt.

VII. del prinaša narečjeslovne sestavke. Tine Logar obravnava Miklošičevo temeljo delitev slovenščine na dva dela na podlagi nasprotnostnih odrazov za dolgi jat (podprto tudi z drugimi pojavi), Han Steenwijk (Amsterdam) kaže Miklošičevo gradivo iz rezijanščine kot ne povsem zanesljivo, Zinka Zorko (Maribor) pa prinaša podobo Miklošičevega narečja, ki je gotovo bilo za podlago Miklošičevi obravnavi zadev slovenskega jezika in dalje slovanščine sploh.

V VIII. delu Miklošičevega zbornika se presoja njegovo delo z literarnozgodovinske strani; zaslugo za to imajo Peter Scherber (Göttingen), ki ceni Miklošičeva literarnozgodovinska prizadevanja, Jože Pogačnik (tedaj Osijek), ki Miklošiča prikazuje nekako v luči njegovega slavističnega učitelja Kopitarja, Tone Pretnar – zdaj že prezgodaj pokojen – (Ljubljana), ki na Miklošiča gleda s stališča njegovih prevodov iz poljščine, in Vladimir Osolnik (Ljubljana), ki prikazuje Miklošičevo podporo pri izdaji Gorskega venca Petra II. Petrovića Njegoša. Na koncu tega dela sta dva prispevka, ki osvetlujeta: prvi Miklošičev ugled kakor se kaže v časopisu *Slawische Blätter* (Alojz Jembrih, Ljubljana) in drugi Miklošičev ne prav udobni položaj bibliotekarja v dunajski Dvorni knjižnici, posebno v času, ko je vendar tako neznansko veliko imel dela pri raziskovanju na slavističnem področju (Bruno Hartman, Maribor).

V IX. delu se prikazujejo v glavnem Miklošičeva prizadevanja na področju zgodovinopisja, povezana z raziskovanjem starosrbskih, pa v resnici črnogorskih dokumentov, ki jih je izdal (Igor Grdina – Ljubljana, Vojislav P. Nikčević – Nikšić, Ignacij Voje – Ljubljana). V drugem delu tega razdelka Miklošiča zelo trezno predstavlja v njegovem delovanju v gosposki zbornici na Dunaju Walter Lukan (Dunaj), medtem ko njegov odnos nasproti južnim Slovanom prikazuje Katja Sturm-Schnabl (Dunaj), njegov odnos do Poljakov pa Antoni Cetnarowicz (Krakov). Na koncu je sestavek (tudi že umrlega) Staneta Suhadolnika (Ljubljana); ta prikazuje vprašanje avtorstva kritike Branj Janeza Primica: te kritike ni pisal Kopitar, Miklošičev učitelj, kakor se večinoma misli, ampak po vsej verjetnosti poznejši škof tržaški Matevž Ravnikar.

Na koncu knjige je – kot že nakazano – J. Toporišič podal historiat poteka simpozija in – objavil besedila, ki se obračajo na vlade Nemčije, Francije, Avstrije s protestom zoper brezbriznost (ali nezadostno oz. necelotnostno prizadevanje) in se zavzemajo za njihovo obsodbo brutalnega nastopanja jugoslovanske armade proti Sloveniji (seveda s privolitvijo beograjsko osrednje vlade). Ni bilo malo dela, priklicati v obstajanje takó obsežno in vsebinsko bogato knjigo. Tudi s tiskom v 10 jezikih je bilo dovolj težav iz še jeze za vse, ki so z njo imeli opraviti. Štirje veliki prireditelji, tj. Slovenska akademija znanosti in umenosti, obe slovenski univerzi in tudi Avstrijski Inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo (izpostava Ljubljana), posebno pa mi trije uredniki (Tine Logar, Franc Jakopin in podpisani): vsi smo zelo veseli, da smo k življenju priklicali táko veliko delo. Prinaša veliko nove luči v ustvarjanje Frana Miklošiča, Slovenca v Avstriji, čigar veliko delo našemu lastnemu raziskovalnemu trudu daje (v mnogih pogledih sicer nedosegljiv) zgled in nas obvezuje k najvišjemu hotenju v dosežkih. Ne samo nam: še generacijam, ki pridejo za nami, bo Miklošič za zgled.

Jože Toporišič

Filozofska fakulteta v Ljubljani